

PiKA

Številka 3, Letnik III
ISSN: 1408-7863

KOMPAS Xnet - ODLIČNO RAČUNALNIŠKO IZOBRAŽEVANJE

Nagradna igra

10 let z vami

Živi splet

Java Script

Aktivne spletne strani

Upload

RIP

Finančni RIP

Internet

Ol Sydney 2000

Windows

Windows ME

Zbirke podatkov

Access 2000

Microsoft® **Certified**
Solution Provider

priloga

KOLENDAR
TEČAJEV

KOMPAS Xnet, Pražakova 4,
1514 Ljubljana
Tel: 01 439-94-90, 01 43-32-287
fax: 01 2318-687,
email: xnet@kompas.si,
www.kompas.si/xnet/

Novice ● Word ● Excel ● Novosti ● Nagradna igra ● Internet

Prvih 10

LET NAŠEGA IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA

Spoštovani udeleženci tečajev - cenjeni poslovni partnerji!

Pred vami je nova številka PIKE, ki je tokrat nekoliko praznično obarvana. V KOMPAS Xnet-u namreč praznujemo **DESETO OBLETNICO**.

Pisalo se je leto 1990, ko smo slovenskemu tržišču ponudili prve računalniške tečaje. Takrat je bila naša ponudba skromna, začetki so bili težki, izkušenj skoraj nismo imeli. Pa vendar smo z veliko volje in vztrajnosti dosegli cilj, ki smo si ga zastavili: postali smo ena izmed **vodilnih računalniških šol v Sloveniji**.

Seveda pa se moramo za naš uspeh zahvaliti predvsem **Vam**, naše cenjene stranke: vsa ta leta ste se udeleževali naših tečajev, nam zaupali, opozarjali ste nas na pomanjkljivosti in nas vzpodbujali. Vedno smo bili veseli vaših kritik, še bolj pa seveda pohval, ki jih je bilo v anketah res veliko.

Zaradi velike odgovornosti, ki jo čutimo do **Vas**, svojih zvestih strank, smo vse poletje pridno delali:

udeležili smo se večjega števila strokovnih izpopolnjevanj

- opravili smo več zahtevnih preizkusov znanja (MCP izpiti)
- osvežili smo vsebino nekaterih tečajev
- pripravili nekaj novih delavnic
- s primeri dopolnili priročnike, ...
- skratka, postali smo še malo boljši!

Zagotavljam Vam, da se bomo trudili še naprej in si zastavljali vedno nove in višje cilje. Želimo si opravičiti Vaše zaupanje in Vam ponuditi **zgolj kvalitetne in zanimive izobraževalne programe**. V naših učilnicah pa boste deležni posebne pozornosti in **odličnih delovnih pogojev**.

Ob **10. obletnici** bomo v **10. mesecu** vsem tečajnikom priznali **10% popust**. Poleg nagradne igre pa pripravljamo še vrsto drobnih presenečenj za udeležence posameznih tečajev.

Prisrčno vas vabim, da se udeležite katerega izmed tečajev in se tako pridružite našemu praznovanju.

Branka Slinkar

branka@xnet.kompas.si

Authorized
PROMETRIC
TESTING CENTER™

Opravljam izpite za pridobitev nazivov Microsoft Certified System Engineer in Microsoft Certified System Developer v našem uradnem Prometric izpitnem centru, kjer lahko izpite opravljate **vsak dan**. Čimprej pokličite in rezervirajte termin!

Authorized Prometric Testing Center

CVI Center vlade RS
za Informatiko

Tudi mi smo se uvrstili med usposobljene izvajalce računalniškega izobraževanja na javnem razpisu (BIZ-IT.2000)

Centra vlade RS za Informatiko.

Še en dokaz naše kvalitete!

Zaupajte nam tudi Vi!

NAGRADNA IGRA

UDELEŽITE SE NAŠIH TEČAJEV IN SODELUJTE V VELIKI NAGRADNI IGRI

V sklopu praznovanja našega jubileja, smo v sodelovanju z našimi poslovnimi partnerji, za vas - naše cenjene stranke, pripravili nagradno igro. V njej boste sodelovali prav vsi, ki se boste v času **od 1. septembra do 17. novembra udeležili katerega izmed naših računalniških tečajev**. Iz računalniške evidence potrdil o udeležbi na tečaju, bomo izžrebali tečajnike in med nagrajence podelili privlačne nagrade, ki jih prispevajo naši sponzorji. V nagradnem skladu so že lepe nagrade, ki čakajo, da jih prevzamete:

- 1 x **Izlet v Benetke za 2 osebi s katamaranom Prince of Venice**, KOMPAS d.d.
 - 1 x **Predbožični Dunaj, enodnevni izlet na Dunaj (1. oseba)**, KOMPAS Celje
 - 5 x **Kosilo za dve osebi v hotelu Austrotel**, KOMPAS Magistrat, PE Hotel Austrotel
 - 10 x **paket Boter in 15 ur brezplačne uporabe Interneta**, S-net d.o.o.
 - 1 x **plažna brisača**, Svilanit d.d.
 - 3 x **bon v vrednosti 15.000 SIT za udeležbo na tečaju**, KOMPAS Xnet
 - 1 x **vračilo kotizacije**, KOMPAS Xnet
- ter nekaj ostalih praktičnih nagrad.**

Za podrobnejše informacije nas lahko pokličete kadarkoli.

Če boste imeli samo kanček sreče in vam bo Žreb naklonjen, bo vaša prisotnost na tečaju večkratno nagrajena:

udeležili se boste zelo kvalitetnega tečaja, pod vodstvom odličnega predavatelja, po tečaju vam bomo nudili brezplačno telefonsko pomoč
prejeli boste eno izmed lepih nagrad

 KOMPAS d.d.

www.kompas.si

S-net;) Boter
internet za vse generacije

www.boter.com

AUSTROTEL

ZAMISEL GOSTOLJUBJA

www.kompas.si/austrotel

 Svilanit[®]

www.svilanit.si

KOMPAS Celje d.d.

www.kompas.si/celje

 Xnet

www.kompas.si/xnet

ŽIVI SPLET

JavaScript ni Java!

JavaScript je lahko razumljiv skriptni jezik, ki ga vsak lahko uporabi na svojih spletnih straneh in s tem naredi dinamične in interaktivne strani, ki vsebujejo animacijo, zvok, izračune itd.

JavaScript koda je vključena kar v izvorno .html datoteko vaše spletne strani in se vse izvajanje dogaja znotraj brskalnika in ne obremenjuje spletnega strežnika.

Koda je prenosljiva in bo delovala na katerikoli platformi, če bo le uporabnik uporabljal brskalnik, ki prepozna JavaScript. Netscape Navigator prepozna JavaScript od verzije 2.0 dalje, Microsoft Internet Explorer pa od verzije 3.0 dalje.

Kje je izvorna koda?

Izvorna koda se nahaja kar v .html datoteki in je zapisana med `<script>` in `</script>`. Da zadeva ne bo povzročila čudnega učinka pri brskalnikih, ki tega ukaza ne prepoznajo, vse vrstice znotraj `<script>` ukaza zapišemo kot komentar med `<!--` in `-->`.

```
<script language="JavaScript">
<!--
... koda ...
-->
</script>
```

Odštevanje dni

Primer JavaScripta, ki ste ga verjetno že videli, je odštevanje dni. Koliko dni je do izzida nove verzije programa, začetka

prireditve, do novega leta in tako naprej. Vaša stran bo s tem podatkom takoj pridobila na zanimivosti, izdelava takšne strani pa je še zelo enostavna.

Poglejmo si primer, ki odšteva dni do začetka olimpijskih iger, po začetku pa šteje dni.

```
<script name="JavaScript">
<!--
    today = new Date()
    count = new Date("September 15,
2000")
    count.setYear = today.getYear;

    daysLeft = (count.getTime() -
today.getTime()) / (1000*60*60*24);
    daysLeft = Math.round(daysLeft);
    document.write("");
    if (daysLeft > 0) {document.write("še "
+ (daysLeft)) }else
        {document.write("Že " +(-
daysLeft));
        document.write(" dni");
    }
-->
</script>
```

Imamo spremenljivko *today*, ki predstavlja današnji datum in *count*, ki predstavlja pričakovani datum. Zanima nas razlika teh dveh datumov in sicer zaokrožena. Rezultat izpišemo v obliki (še 7 dni) oz. (Že 3 dni).

Preusmeritev

Drug primer je prav tako zelo uporaben in sicer v primeru, če se je vaša domača

stran preselila ali pa ste jo preoblikovali in bi radi uporabnika samodejno preusmerili na novo stran.

```
<script language="JavaScript">
<!--
    var NewUrl
    NewUrl =
"http://www.novadomena.com";
    document.write("Stran se je preselila.
V nekaj sekundah");
    document.write("boste samodejno
preusmerjeni na <BR>");
    document.write("<a href=" + NewUrl +
">" + NewUrl + "</A>");
    setTimeout("top.location.href =
NewUrl",5000);
```

```
//-->
</script>
```

Razlago potebuje samo zadnja vrstica. `setTimeout` metoda zahteva dva parametra, prvi je klic rutine, drugi parameter je čas v milisekundah. V našem primeru se torej po 5 sekundah URL brskalnika samodejno spremeni na vrednost spremenljivke `NewUrl`.

Tečaj

Več o JavaScript-u boste izvedeli na tečaju **Internet in Java** (termini v koledarju)

David Vidmar

david.vidmar@xnet.kompas.si

Access 2000

DOBRODOŠLI V SVETU PODATKOV

Verjetno ste že videli računalnike v uporabi na bankah, zavarovalnicah, podjetjih, medicini, komunikacijah, vse bolj pa tudi v zasebni rabi. In kaj počnemo z računalniki? Izvzemimo dejstvo, da je računalnik odličen pripomoček pri urejanju besedil in mu nika ne delajmo krivice z enačenjem s pisalnim strojem, ter si pogledimo drugačne načine uporabe teh strojev. Banke s pomočjo računalnikov hranijo in vodijo stanje računov svojih varčevalcev, njihovi varčevalci pa delamo takšne in drugačne denarne transakcije. Zavarovalnice hranijo podatke o zavarovalnih premijah svojih varčevalcev. V medicini se s

pomočjo računalnikov vodi evidenca o zdravljenih bolnikih, stanju zdravstvene opreme, količini in vrstah uporabljenih zdravil. Če si na internetu želite poiskati informacijo na določno temo in ne veste natančnega naslova spletne strani, si pomagajte s spletnimi brskalniki, s pomočjo katerih lahko želeno stran poiščete po njeni vsebini. V sodobnem trgovskem svetu je poslovanje brez pomoči računalnika postalo nepredstavljivo. Da je obstoj gigantskih hipermarketov sploh mogoč, saj vemo da je danes ključnega pomena možnost hitrega odziva na spremembe cen, vodenje kar se da optimalnega skladišča, ti

nujno potrebujejo odličen informacijski sistem. Nenazadnje tudi doma dostikrat vodimo evidenco o kakšnih rečeh npr. evidenca osebnih podatkov prijateljev, evidenca prihodkov in odhodkov v družni, raspored opravkov za naslednji teden,...

Izpostavili smo le nekaj področij uporabe računalnikov pri hranjenju in obdelavi večje količine podatkov. V sodobnem času namreč vse pomembnejšo vlogo prevzemajo ravno podatki. Danes je manj pomembno kakšen računalnik imate, ali katero programsko opremo uporabljate, vse bolj pa postaja pomembno kako imate vaš delovni proces organiziran, kako hranite podatke, ki jih tekom vaše dejavnosti pridobivate in ali lahko na podlagi teh podatkov hitro napravite tudi kakšno analizo (opazovanje in ocenjevanje poslovanja v preteklih obdobjih, napovedovanje poslovanja,...). Morda ste se s podobnimi problemi že srečali in se z njimi spoprijeli kar s programi za delo s preglednicami npr. Microsoft Excel. Če je vaš problem nekoliko obsežnejši potem so se vam pričele dogajati nevšečnosti kot je omejen obseg ali dolgotrajni preračuni in podobno. Število celic enega stolpca MS Excelove preglednice je približno 65000. Morda se vam zdi to ogromno število, a pri problemih z veliko podatki, lahko to število kmalu predstavlja nerodno omejitev; na primer spremljanje izdaje računov, naročil, pretokov skladišča, prihodov in odhodov zaposlenih na delovna

mesta itn. Če si ogledamo poenostavljeno le zadnji primer, recimo da Želimo za zaposlene v našem podjetju hraniti podatek uro prihoda in odhoda iz delovnega mesta za vsak dan v letu, to znese približno: 250 delovnih dni po 2 podatka na dan je 500 podatkov na zaposlenega v enem letu. Če je v našem podjetju 30 zaposlenih to pomeni 15000 podatkov letno, kar v petem letu opazovanja prekorači obseg celic. Kaj sedaj? Lahko bi podatke razdelili za vsako leto posebej, vendar v splošnem je mogoče nekatere lastnosti, ki sledijo iz opazovanih podatkov, ugotoviti šele v daljšem (več let skupaj) opazovanem obdobju. Na voljo imamo več rešitev. Lahko nadaljujemo vstavljanje podatkov v sosedne stolpce istega lista ali nadaljujemo na drugem listu istega Excelovega delovnega zvezka ali nadaljujemo v drugem Excelovem delovnem zvezku. A vse te rešitve naš sicer enoten problem razbijejo na več podproblemov, kar je potrebno pri kasnejši obdelavi podatkov seveda upoštevati.

Se nadaljuje ...

Igor Gros

igor.gros@xnet.kompas.si

www.svilanit.si

Windows ME

S 14. septembrom se bodo na policah v trgovinah z računalniško opremo pojavili novi paketi Windows okolja z imenom Windows Millennium Edition ali skrajšano Windows ME. To novo okolje bo naslednik Windowsov 9x, kar pomeni da so ciljna publika Microsofta tokrat računalniki, ki ji uporabljamo predvsem doma in ne v strogo poslovne namene.

Kaj se je (bo) spremenilo v Windows ME glede na Windows 98 SE? Sprememb je kar nekaj, tako na prvi pogled kot tudi v programski podpori operacijskega sistema. Windows ME bo sicer uporabljal enako namizje kot ga uporabljajo Windows 2000 Professional, pa tudi določeni deli kode bodo skoraj povsem enaki, kot pri močnejši različici operacijskega sistema. Jedro programa pa kljub temu ostaja bolj ali manj nespremenjeno, če ga primerjamo z Windows 98 SE.

Neizkušeni uporabniki bodo predvsem veseli funkcije System Restore, ki nam omogoča, da nam Windows ME ohrani delujoč sistem tudi v primeru, ko zberemo (po pomoti ali namenoma) kakšno nujno potrebno datoteko. Ko je računalnik prižgan in v stanju mirovanja, vsakih 10 ur naredi posnetek sistema. S pomočjo teh posnetkov lahko kasneje, ko računalnik zaradi kakšnih spremenjenih ali izbranih datotek ne deluje več normalno, spet vzpostavimo delujoče stanje.

Velik napredek nam Windows ME prinašajo na področju multimedije. Tako lahko s pomočjo programa Movie Maker posnamemo video s priključene video kamere, ga razrežemo na posamezne dele, obdelamo vsak del posebej, ga shranimo v najrazličnejše formate,... Prav tako so v Windows ME dobro podprti

digitalni fotoaparati in skenerji, Windows Image Acquisition pa je tisto orodje, s katerim bomo kreirali in obdelovali slike s teh dveh naprav.

Pomembna novost je tudi čarovnik Home Networking, s pomočjo katerega brez težav povežemo domače računalnike med sabo, določimo datoteke ter tiskalnike v skupni rabi. Lahko pa s pomočjo čarovnika v skupno rabo dodelimo tudi internetno povezavo. Na ta način lahko celotna delovna skupina dostopa do interneta preko ene same povezave. Čarovnik Home Networking pa zna poleg vsega tudi kreirati disketo, s katero lahko omrežene lastnosti (prednosti) Windows ME operacijskega sistema prenesemo tudi na kliente kot so Windows 98 ali Windows 95.

Novosti je še kar nekaj, npr. napredno upravljanje z energijo, ki omogoča stanje Hibernate, ki ga poznajo Windows 2000, integriran Internet Explorer različice 5.5 ter Outlook Express, itd.

Nekateri med vami se mogoče sprašujete, kako bo s stabilnostjo novega operacijskega sistema. Stabilnost operacijskega sistema nedvomno povečajo določene njegove funkcije (npr. System Restore), kljub temu pa na tem mestu mogoče ni odveč opozorilo, da je Windows ME kljub podobnosti z Windows 2000 operacijski sistem, ki je namenjen domači rabi. V podjetjih, kjer se od operacijskega sistema računalnika pričakuje stabilnost, varnost ter zanesljivost pa je vsekakor zelo priporočljivo, da se odločite za enega iz skupine operacijskih sistemov Windows 2000.

Gregor Šuster

gregor.suster@xnet.kompas.si

Windows NT 4.0 Administracija

Na tečaju si boste pridobili znanja, ki jih potrebujete pri vsakodnevnem upravljanju Windows NT sistemov in omrežja. Na tečaju se boste naučili namestiti in konfigurirati sistem, ga prikrojiti in optimizirati, dokrivati in odpravljati napake na Windows NT Server in Windows NT Workstation okolju. Tečaj priporočamo tudi vsem, ki nameravate v kratkem preiti na okolje Windows NT Server 2000.

Datum: **25. - 29. September** od 8:30 do 14:30 ure.

ostali termini so v objavljeni v koledarju.

Rok prijave: 14 dni pred pričetkom tečaja

Kotizacija: 112.350,00 SIT + DDV

Inštruktor: **David Vidmar in Gregor Šuster**, oba Microsoft Certified Professional

Vsak tečajnik lahko v našem izpitnem centru opravi en brezplačen MCP izpit.

Vsak tečajnik prejme
kvalitetno knjigo v
angleškem jeziku!

NOVO! Tudi Windows 2000 in prehod Win NT 4.0 na Win 2000

Izgradnja Intraneta

Osnove Intraneta

Tehnologija za izdelavo intranet strani

Izbira vsebin (kaj dati na Intranet stran)

Tehnologije (FrontPage, InterDev, VisualBasic)

Izvedba

Tipični primeri rešitev (uporabne rešitve)

Datum: 5. oktober, 2000 od 9:00 do 17.00 in

11. december, 2000 od 9:00 do 17.00 in

Kotizacija: 35.020,00 SIT + DDV

Predavatelj: **Dušan Zupančič**, Microsoft Certified Professional

Opravlajte izpite za pridobitev statusa MPC v našem centru!

Elektronsko poslovanje

Vse ki vas zanima dogajanje na področju uvajanja mednarodnega standarda UN/EDIFACT, vabimo da se udeležite našega specializiranega seminarja.

Predavali bodo izkušeni predavatelji, člani projektne skupine pri Banki Slovenije: ga. Lidija Slana, mag. Peter Centrih, g. Vojko Podlogar in g. Janez Strojan.

Seminar bo **28. September 2000** in **30. November 2000** od 9:00 - 15:00 in

Kotizacija: 28.800,00 SIT + DDV

Če vas zanima podrobnejša vsebina tega seminarja nas pokličite.

Smo uradni izobraževalni center Centra vlade RS za Informatiko!

NAGRADE

Kot je že v navadi na koncu podelimo tudi nekaj nagrad med naše bralce, ki so pravilno odgovorili na zastavljeno vprašanje. Odziv na zastavljeno vprašanje je bil ogromen, izžrebani pa so bili:

Bon v vrednosti 15.000 SIT prejme:
Sonja Feuš, Janka Ribiča 10, Ljutomer

Bon v vrednosti 10.000 SIT prejme:
Dunja Dovč, Brodarjev trg 3, Ljubljana

Bon v vrednosti 10.000 SIT prejme
Radovan Jereb, Kidričeva 7, Nova Gorica

Nagrade bodo srečneži prejeli po pošti. Vsem skupaj se zahvaljujemo za sodelovanje.

Nagradna igra PIKE

Kako se imenuje skriptni jezik, ki ga lahko uporabljamo na spletnih straneh?

vaše ime

priimek

ulica

kraj in poštna številka

ime podjetja

odgovor

e-naslov

VSE O NAŠIH TEČAJIH

online

www.kompas.si/xnet/

KOMPAS Xnet
Pražakova 4
1000 Ljubljana
xnet@kompas.si

Pošta obvešča

Spremembe v programu izdaje znamk:

21.11.2000 "450 let prve slovenske tiskane knjige" - 1 znamka

21.11.2000 bo namesto 4 znamk v seriji

"V novo tisočletje" izšla samo ena znamka

KOLOFON

Izdaja:

KOMPAS Xnet
Pražakova 4
1514 Ljubljana
Tel: 01 439-94-95
Fax: 01 2317-996
xnet@kompas.si
www.kompas.si/xnet/

Direktorica:

Branka Slinkar

Glavni urednik in oblikovalec:

Dejan Mauer

Pomočniki glavnega urednika:

Janja Levstek,
David Vidmar,
Gregor Šuster,
Dušan Zupančič
Peter Kobe,
Janez Strojnan,
Igor Gros

ISSN: 1408-7863

Cena: brezplačno

V novih avtomobilih:

Janja, Peter, David,
Igor, Dejan

Uroš, kje si?

Mojstrica kuhinje:

Janja

Prvič napisal članek:

Igor

Zadnji članek oddal:

Zopet PERO

Menjam avto za avto:

Janja

MCP certifikat za steno

prispevala:

Vesna

WINDOWS 2000

Windows 2000 Administracija

Tečaj je namenjen administratorjem, ki bodo upravljali Windows 2000 omrežje in obsega

- Namestitvev oz. nadgradnja na Windows 2000
- nastavitve Windows 2000 okolja
- Windows 2000 klienti
- upravljanje uporabnikov in uporabniških skupin
- upravljanje NTFS
- dostop do datotek preko omrežja
- nadzor in optimizacija Windows 2000
- varnost v Windows 2000
- nadzor in upravljanje tiskanja
- upravljanje z diski

- varnost podatkov
- Windows 2000 in prenosni računalniki
- napredna poraba energije
- strežba

Knjiga: [Sams Teach Yourself MS Windows 2000 Server in 24 Hours.](#)

Trajanje: 35 ur

Predavatelja: David Vidmar in Gregor Šuster, oba MCP

Termini: 6.-10. 11 2000 in 15.-19. 1 2001

Cena: 125.000,00 SIT + DDV

Novosti Windows 2000

Tečaj je namenjen administratorjem, ki že poznajo Windows NT 4 in jih zanimajo novosti, če se odločajo o prehodu na nov operacijski sistem

- novosti v Windows 2000
- nadgradnja, da ali ne?

Trajanje: 7 ur

Predavatelja: David Vidmar in Gregor Šuster, oba MCP

Termini: 14. 11. 2000 in 29. 1. 2001

Cena: 29.000 SIT + DDV

C in C++ (integriran tečaj)

Namen tečaja: udeležence naučiti osnov programiranja v jeziku C++.

Trajanje tečaja: 50 šolskih ur, 5 dni od 8:30 do 17:00

Termin: 27. 11. do 1. 12 2000

Predavatelj: Dušan Zupančič, MCP

Cena: 192.000,00 SIT + DDV, v ceno je vključeno tudi kosilo v hotelu Austrotel

FINANČNI RIP

V prejšnjih poglavjih smo govorili o izmenjavi poslovnih dokumentov med poslovnimi partnerji. Za popolno sliko elektronskega poslovanja si moramo ogledati še zaključni del poslovnega odnosa. V določenem trenutku je potrebno naročeno blago tudi plačati. To pomeni, da moramo v naš scenarij vključiti še tretjega udeleženca – banko in morda še koga (primer faktoringa). V svetu sta že uveljavljena dva načina: »bančni kliring« in finančni RIP.

V Veliki Britaniji je zelo poznan BACS (bank automated clearing system), ki omogoča določene transferje med podjetji, nakazila plač itd. Vendar banke želijo premik k finančnemu RIP-u.

Finančni RIP se v svetu elektronskega poslovanja pogosto označuje z izrazom »closing the cycle«, ker je običajno zadnji del avtomatizirane poslovne zanke. OD BACS-a se razlikuje v tem, da so sporočila znatno razširjena in omogočajo izdelavo več plačilnih dokumentov.

V letu 1993 je bila ustanovljena Evropska komisija za bančne standarde (ECBS) z nalogo, da razvija tehnične rešitve za vse članice Evropske unije na področju bančništva (tehnična bančna infrastruktura, posebni plačilni sistemi, podpora evropskemu skupnemu trgu). Komisija je za elektronsko izmenjavo podatkov našla trdno osnovo v standardu UN/EDIFACT in izdala svoje strateško priporočilo, v katerem poudarja, da se uporaba tega standarda naglo širi v vsem bančnem okolju, kajti glavno svetovno bančno omrežje SWIFT podpira

UN/EDIFACT. Namen priporočila je v tem, da se zagotovi skupen tehnični pristop in da se zaznamuje interes evropskih bank, ki množično pristopajo k uveljavitvi tega standarda.

V Sloveniji od leta 1994 obstaja priporočilo za predlog slovenskega standarda (kratica: PSIST), ki predvideva uporabo standarda ISO-9735 in na njegovi podlagi oblikovanih elektronskih sporočil (EDIFACT, SWIFT, EDIFICE itd.) Vlada RS Slovenije je dala pobudo za ustanovitev Strateškega odbora Nacionalnega organa za poenostavitev vseh postopkov v celotni ekonomiji. Ustanovni dokumenti in program dela so v pripravi.

Agencija RS za plačilni promet vodi račune pravnih oseb (ostanek iz prejšnjega sistema z družbeno lastnino) in prenaša sredstva z računa na račun pravne osebe. Uporablja se tako imenovani APP standard, ki je značilen le za Slovenijo in druge države bivše Jugoslavije.

Nekatera podjetja, zlasti tista, ki poslujejo s tujino, v medsebojnih poslovnih odnosih uporabljajo UN/EDIFACT standard, večinoma na pobudo tujih poslovnih partnerjev.

Standardi v reformiranem plačilnem prometu

V okviru Banke Slovenije od leta 1996 poteka projekt reforme plačilnih sistemov. Prvi dve izvedbeni fazi projekta sta obsegali odprtje računov obvezne rezerve in poravnalnih računov bank in hranilnic v

Elektronsko poslovanje

Banki Slovenije ter uvedbo dveh sistemov plačevanja preko poravnalnih računov. Praviloma se prenos večjih zneskov izvršuje v sistemu bruto poravnave v realnem času (BPRČ), prenos paketov majhnih zneskov pa v več dnevnihi presekih preko sistema Žiro kliringa (ŽK), in sicer na podlagi S.W.I.F.T. standarda. Banke opravljajo preko teh sistemov transakcije za svoj račun in za račun svojih komitentov fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov. V oba sistema je vključena tudi Agencija RS za plačilni promet, kadar gre za prenos sredstev z računov pravnih oseb na račune bančnih komitentov in obratno. Tretja do šesta faza projekta reforme zajema migracijo računov pravnih oseb v banke in s tem bo doseženo normalno poslovanje bank za vse svoje komitente, kot je to tradicija v svetu.

Banke so naredile velik korak naprej pri uveljavljanju elektronskega poslovanja za svoje sedanje komitente. Fizične osebe imajo na izbiro pestro ponudbo bančnih storitev od uporabe bankomatov, raznih plastičnih kartic, uporabe omrežja interneta za komunikacijo z banko itd. Tudi samostojnim podjetnikom banke že ponujajo storitve tako imenovane elektronske banke, ki pa je v večini zasnovana na standardu Agencije. Standard Agencije, na katerem sloni vsa mreža vodenja Žiro računov pravnih oseb, pa nikakor ni primeren za celovito poslovanje pravne osebe z banko, saj v tem standardu ni možno predlagati banki večkratnih nalogov, ni možno nuditi storitve direktne obremenitve, trajnega naloga, avtomatičnega depozita ob koncu dneva itd. Zato se ob izvajanju reforme upravičeno postavlja vprašanje, kateri standard omogoča čim hitrejšo in po vsebini kvalitetno poslovanje med banko

in njenim bodočim komitentom pravno osebo, ter med pravnimi osebami samimi v domačem in hkrati mednarodnem poslovanju.

V okviru projektne skupine za reformo plačilnih sistemov je bila ustanovljena tudi delovna skupina za standarde. Njen namen je priprava standarda izmenjave plačil med banko in njenimi komitenti, ki naj bi se uporabljal, ko bodo pravne osebe odprle transakcijske račune pri poslovnih bankah.

Delovna skupina je proučila trende standardizacije plačilnih sporočil v svetu in posebej v Evropi. V ta namen se je povezala z evropskimi in domačimi institucijami, ki pripravljajo in realizirajo standarde:

UN/CEFACT (UN Center for Facilitation of Procedures and Practices for Administration, Commerce and Transport)

⊙ ECBS (European Committee for Banking Standards)

⊙ USM (Urad RS za standardizacijo in meroslovje) in drugimi.

Delovna skupina je na osnovi svojih ugotovitev in z zavestjo, da je v povezavi Slovenije z gospodarskimi tokovi v Evropi in svetu nujna uvedba evropskih oziroma svetovnih standardov, pripravila predlog standardov za izmenjavo plačilnih sporočil med banko in komitentom na osnovi standarda UN/EDIFACT. Dokument je bil sprejet na Svetu Banke Slovenije 9.2.1999. To je bil v le uvod v materijo standardov.

večkratni plačilni nalog (PAYMUL) nalog, ki ga posreduje komitent-nalagodajalec svoji banki za plačilo svoje obveznosti pri komitentu iste ali druge banke,

⊙ večkratno obvestilo o prilivu (DEBMUL) obvestilo, ki ga banka pošlje svojemu komitent-u-nalagodajalcu, da je obremenila

njegov račun,

⊙večkratno obvestilo o odlivu (CREMUL) - obvestilo, ki ga banka pošlje svojemu komitentu-upravičencu, da je odobrila njegov račun,

⊙bančni izpisek (FINSTA) izpisek o prometu in stanju na računu, ki ga banke ob koncu dneva pošiljajo svojim komitentom,

⊙bančni status (BANSTA) sporočilo, ki ga banka pošlje svojemu komitentu o trenutnem statusu njegovega Plačilnega

naloga oziroma Preklica naloga,

⊙preklic naloga (FINCAN) nalog za preklic plačilnega naloga, ki ga je nalogodajalec poslal svoji banki,
 ⊙direktna obremenitev (DIRDEB) - sporočilo, ki ga komitent banke-upnik, pošlje svoji banki, da bo sprožila postopek obremenitve računa dolžnika (svojega komitenta ali komitenta druge banke).

Janez Stroj

janez.strojan@perftech.si

ASP POSTING ACCEPTOR

Nalaganje datotek na internetni strežnik (upload)

Tokrat se bom razpisal o vprašanju, ki mi je zastavljano najpogosteje (če izvzamem tista povezana s podatkovnimi bazami). In to vprašanje je: »Čuj, kako pa spravim datoteko z brskalnika na server?«. Eden izmed odgovorov (nikakor pa ne edini) je seveda programček »Posting Acceptor«, ki je brezplačen in dosegljiv z večino programske opreme, ki jo uporabljamo pri razvoju.

Ali je posting acceptor že naložen?

Posting Acceptor je izveden kot ISAPI-DLL modul, ki vsebuje rutine potrebne za obdelavo večdelnih podatkovnih obrazcev (multipart data forms). Prisotnost PA preverimo tako, da pogledamo v imenik »\InetPub\Scripts« in poiščemo datoteko »CPSHOST.DLL«.

Če te datoteke ni, je potrebno PA namestiti. Namestitveni program »PASETUP.EXE« najdete v podimeniku »Deploy« na naslednjih CD-ROM-ih:

Visual studio 6.0 CD #2

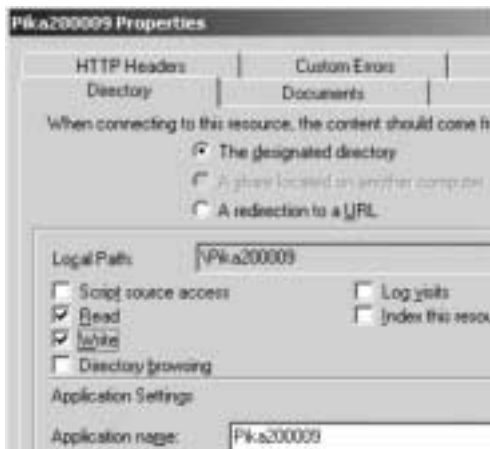
Visual Interdev 6.0 CD

Visual J++ 6.0 CD

Lahko pa si ga brezplačno presnamete z Microsoftove spletne strani.

Ustvarjanje navideznega imenika v IIS

Ker bomo naš primer poganjali na ločenem navideznem imeniku »/Pika200009«, ga je potrebno najprej ustvariti. V primeru, da za delo uporabljate VID 6.0 se imenik ustvari v fazi odpiranja novega projekta, če pa to počnete na star in zanesljiv način pa tako ali tako veste, kaj je potrebno storiti. Ko imamo, na en ali drug način, imenik ustvarjen, mu je treba še nastaviti lastnosti tako, da dovoljuje zapisovanje. Odpremo IIS MMS (Microsoft Management Console) in poiščemo navidezni imenik, ki smo ga ustvarili in iz menija, ki se pokaže ob kliku na desno tipko, izberemo »Properties«. Lastnosti spremenimo tako, da dovoljujejo tudi zapisovanje (»write«).

Lotimo se kodiranja

Na klientovi strani moramo poskrbeti za to, da nastavimo ustrezno obliko obrazca (»multipart/form-data«) in da v napovedi obrazca napovemo ASP rutino, ki se b izvedla po nalaganju datoteke. V obrazcu pa uporabimo ustrezen standardni vhodni kontrolnik (»INPUT«) tipa »file«. Oglejmo si enostaven primer s pomočjo katerega bomo lahko zajeli eno datoteko in jo prenesli na strežnik.

Koda za »Default.asp«

```
<%@ Language=VBScript %>
<% Option Explicit
Dim strTargetURL, strRepostURL, strPA,
strPostingURL
' Prilina avtorizacija (prijava)
If Request.ServerVariables("LOGON_USER") = ""
Then
    Response.Status = "401 Access Denied"
    Response.End
End If
' Ciljni imenik datoteke, je kar naš virtualni
imenik
strTargetURL = GetVirtualDir
' ASP ki se požene po končanem nalaganju
datoteke
strRepostURL = strTargetURL & "AfterUpload.asp"
' Lokacija Posting Acceptorja
strPA = GetServer & "/Scripts/cpshost.dll"
' Kompletan niz za zagon Posting Acceptorja
strPostingURL = strPA + "?PUBLISH?" +
strRepostURL
```

```
%>
<HTML>
<HEAD>
<META NAME="GENERATOR" Content="Microsoft
Visual Studio 6.0">
</HEAD>
<BODY>
<form enctype="multipart/form-data" action="<%=
strPostingURL %>" method="POST">
    <input type="hidden" name="TargetURL"
value="<%= strTargetURL %>">
    S klikom na gumbek Browse izberite datoteko in
nato kliknite
    Gumbek Naprej<BR>
    <input name="my_file" type="file" size="50">
    <input type="Submit" value="Naprej >>">
</form>
</BODY>
</HTML>
<%
```

```
' =====
' Pomožne funkcije
'
' GetVirtualDir vrne URL trenutnega virtualnega
imenika
' v katerem se izvaja ASP skript, vključno s
serverjem
Function GetVirtualDir()
    Dim i, strVD
    strVD =
ReverseString(Request.ServerVariables("SCRIPT_N
AME"))
    i = InStr(strVD, "/")
    GetVirtualDir = GetServer &
ReverseString(mid(strVD,i))
End Function
' GetServer vrne ime IIS strežnika in mu na
začetku doda "http://"
Function GetServer()
    GetServer = "http://" &
Request.ServerVariables("SERVER_NAME")
End Function
' ReverseString obrne niz znakov (zadnja črka
postane prva...)
Function ReverseString(S)
    Dim i
    For i=1 to Len(S)
        ReverseString = mid(s,i,1) &
ReverseString
    Next
End Function
%>
```

Rezultat gornje kode je vnosna forma, ki omogoča brskanje datotek po lokalnem računalniku. Kot je razvidno iz gornje kode, moramo napisati še AfterUplad.asp, ki se izvede po nalaganju datoteke.

Koda za »AfterUpload.asp«:

```
<%@ Language=VBScript %>
<% Option Explicit
Dim strFileName

' Prislilna avtorizacija (prijava)
If Request.ServerVariables("LOGON_USER") = ""
Then
    Response.Status = "401 Access Denied"
    Response.End
End If

' Sestavim ime datoteke
strFileName=Request.Form("FileName") &
Request.Form("FileExtention")
%>
<HTML>
<HEAD>
<META NAME="GENERATOR" Content="Microsoft
Visual Studio 6.0.">
</HEAD>
<BODY>
Datoteka <%= strFileName %><BR>
je bila naložena na <%= Request.Form("FilePath")
%>.<BR>
Dolžna je bila <%= Request.Form("FileSize") %>
bajtov.</P>
```

```
Ogledaš si jo lahko na <A
HREF="<%=strFileName%>">tem naslovu</A>.
</BODY>
</HTML>
```

In to je vse. Seveda je tukaj odprtih še mnogo poti za izboljšave. Kot prvo, bi veljalo za Upload uvesti drug virtualni imenik, ki mu odvzamemo pravice za izvajanje skriptov, ker nam lahko drugače kdo pošlje svojo datoteko ASP in nam tako »povozi« naše izvirne programe. Datoteko pa lahko seveda s pomočjo AfterUpload.asp naložimo v podatkovno bazo in jo nato izbrišemo. Ali slišim vprašanja »Kako?«. Naj to ostane za naslednjo številko Pike.

Dušan Zupancič

dusan.zupancic@net.zaslon.si

SYDNEY2000

Še malo pa je pred nami športni dogodek leta. Nedvournno so to olimpijske igre v Sydney-u. Vsi bomo z nestrpnostjo držali pesti za naše športnike in upali, da bo nekomu ob vrnitvi v Slovenijo zapiskal kovinski detektor na letališču. Mogoče se komu posreči, da bo v prihodnosti dobil tako stran kot jo je naš največji olimpijec doslej: <http://stukelj.infotehna.si/>.

Če slučajno niste bili prisotni na našem planetu in še niste začeli spremljati olimpijskih dogodkov, potem je skrajni čas, da to storite zdaj. Seveda pa morate vzeti v zakup deveturno časovno razliko, ki Sydney loči od Slovenije. Če ste zavzeti športni navdušenci, potem boste najljubše športne discipline vseeno spremljali v živo preko TV zaslonov ali interneta, kjer boste prav gotovo vedno dobili najbolj sveže rezultate, informacije, ipd. Za lažje spremljanje iger pa naj vam bo v pomoč nekaj naslednjih spletnih strani.

www.olympics.com/eng/ Uradna stran

www.oks-zsz.si/2000/sydney_2000/

Uradna stran Olimpijskega komiteja Slovenije

devlab.dartmouth.edu/olympic/site/in

www.forthnet.gr/olympics/athens1896/

Kako so nastale olimpijske igre

www.sydney-

australia.net/tourism/sydney/whatson.htm

Vse atrakcije Sydneya

www.olympics.com/eng/paralympics/

Paraolimpijske igre

www.athens.olympic.org/en/

Naslednje olimpijske igre

Privoščimo našim športnikom veliko sreče, da bomo lahko v drugi polovici septembra spet proslavljali medaljo.

Peter "ena bo zlata!" Kobe

peter.kobe@xnet.kompas.si

NAGRADE

Kot je že v navadi na koncu podelimo tudi nekaj nagrad med naše bralce, ki so pravilno odgovorili na zastavljeno vprašanje. Odziv na zastavljeno vprašanje je bil ogromen, izžrebani pa so bili:

Bon v vrednosti 15.000 SIT prejme:
Sonja Feuš, Janka Ribiča 10, Ljutomer

Bon v vrednosti 10.000 SIT prejme:
Dunja Dovč, Brodarjev trg 3, Ljubljana

Bon v vrednosti 10.000 SIT prejme
Radovan Jereb, Kidričeva 7, Nova Gorica

Nagrade bodo srečnejši prejeli po pošti. Vsem skupaj se zahvaljujemo za sodelovanje.

Nagradna igra PIKE

Kako se imenuje skriptni jezik, ki ga lahko uporabljamo na spletnih straneh?

vaše ime

priimek

ulica

kraj in poštna številka

ime podjetja

odgovor

e-naslov

VSE O NAŠIH TEČAJIH

online

www.kompas.si/xnet/

KOMPAS Xnet
Pražakova 4
1000 Ljubljana
xnet@kompas.si

Pošta obveščča

Spremembe v programu izdaje znamk:

21.11.2000 "450 let prve slovenske tiskane knjige" - 1 znamka

21.11.2000 bo namesto 4 znamk v seriji

"V novo tisočletje" izšla samo ena znamka

KOLOFON

Izdaja:
KOMPAS Xnet
Pražakova 4
1514 Ljubljana
Tel: 01 439-94-95
Fax: 01 2317-996
xnet@kompas.si
www.kompas.si/xnet/

Direktorica:
Branka Slinkar

**Glavni urednik in
oblikovalec:**
Dejan Mauer

**Pomočniki glavnega
urednika:**

Janja Levstek,
David Vidmar,
Gregor Šuster,
Dušan Zupančič
Peter Kobe,
Janez Strojnar,
Igor Gros

ISSN: 1408-7863

Cena: brezplačno

V novih avtomobilih:

Janja, Peter, David,
Igor, Dejan

Uroš, kje si?

Mojstrica kuhinje:

Janja

Prvič napisal članek:

Igor

Zadnji članek oddal:

Zopet PERO

Menjam avto za avto:

Janja

**MCP certifikat za steno
prispevala:**

Vesna